

Zmiany w prawie wodnym. Nowe opłaty za pobór wód dla branży energetycznej

Zasady organizacji gospodarki wodnej mają dla branży energetycznej szczególne znaczenie z uwagi na ilość wody wykorzystywanej do procesów energetycznych, zwłaszcza w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła. O tym jak istotne, decyduje stosowana technologia, która wpływa na wielkość strat wody w obiegu kotłowym i ciepłowniczym oraz optymalizację procesów chłodzenia. Nowe zasady korzystania z wód, które będą wchodziły w życie począwszy od 1 stycznia 2018 r. oznaczają dla elektrowni i elektrociepłowni odczuwalny wzrost kosztów prowadzonej działalności głównie ze względu na wprowadzenie obowiązku uiszczania opłat w nowej formule za pobór wód. Zapisy pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych będą miały istotny wpływ na wzrost kosztów, dlatego większość firm czeka ich zmianę.

Koniec zwolnień dla wytwórców

Opłata za pobór wód nie jest nowym rozwiązaniem. Na gruncie dotychczas obowiązujących przepisów była kwalifikowana jako jeden z rodzajów opłat za korzystanie ze środowiska. W zakresie korzystania z wód na potrzeby eksploatacji instalacji opłaty ponosił użytkownik urządzenia wodnego. Ich wysokość była uzależniona od ilości, jakości i rodzaju ujęcia (podziemnego lub powierzchniowego) oraz przeznaczenia wody. Przepisy przewidywały jednak szereg zwolnień z obowiązku ponoszenia tych opłat, z których w szerokim zakresie korzystała branża energetyczna. Zwolnienie dotyczyło nie tylko energetyki wodnej, ale również konwencjonalnej. Opłacie nie podlegała woda powierzchniowa pobrana do wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej (w ilości doprowadzanej do odbiornika), pod warunkiem, że pobór i odprowadzenie wód chłodniczych i z obiegów chłodzących (o odpowiedniej temperaturze) odbywał się zgodnie z posiadanym pozwoleniem. Zwolnienie obejmowało również pobraną wodę podziemną doprowadzoną do pomp ciepłych oraz geotermii wykorzystujących energię tej wody pod warunkiem jej zwrotu w takiej samej ilości i nie gorszej jakości. Zwolnienie to zostało uchylone wraz z wprowadzeniem przepisów nowej ustawy Prawo wodne. Oznacza to, że od 1 stycznia 2018 roku przedsiębiorstwa energetyczne zostaną obciążone opłatami za pobór wód do celów energetyki.

Nowe opłaty od 2018 r.

Na nowe opłaty za pobór wody, które obciążą przedsiębiorstwa energetyczne, składać się będzie opłata stała oraz opłata zmienna. Wysokość każdej z opłat będzie bazować na ilości wody – w przypadku opłaty stałej będzie to ilość wskazana w pozwoleniu wodnoprawnym albo zintegrowanym z uwzględnieniem czasu poboru, a w przypadku opłaty zmiennej rzeczywisty pobór ustalony na podstawie odczytu z urządzenia lub systemu pomiarowego. Przepisy określają maksymalne stawki opłat. Opłaty stałe za wody do 31 grudnia 2019 r. nie podlegają różnicowaniu ze względu na wielkość poboru w odniesieniu do wielkości dostępnych zasobów wody (w przypadku ujęć podziemnych) ani wielkość średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ – w przypadku wód

powierzchniowych), po tym okresie różnicowanie będzie dotyczyło instalacji, które uzyskały pozwolenia po 1 stycznia 2018 r. „Stare” instalacje zapłacą maksymalnie opłatę stałą w wysokości 500 zł/dobę w przypadku wód podziemnych i 250 zł/dobę w przypadku wód powierzchniowych. Opłata zmienna wyniesie do 0,7 zł/m³ wody pobranej z ujęcia podziemnego i 0,35 zł/

Obowiązki w zakresie montażu liczników do pomiaru pobranej wody

Zgodnie z nowymi przepisami pobór wód powierzchniowych lub podziemnych podmiot korzystający z usług wodnych, a więc również przedsiębiorstwo energetyczne, będzie mogło realizować tylko pod warunkiem posiadania przyrządów pozwalających na dokonywanie pomiaru wielkości tego poboru. W przypadku wód chłodniczych pomiary dotyczą również temperatury na wlocie do ujęcia wody oraz na wylocie do odbiornika. Do 31 grudnia 2020 r. Wody Polskie mają obowiązek wyposażenia podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłaty za usługi wodne w przyrządy pomiarowe, chyba że podmiot taki posiada już stosowne przyrządy lub wyposaży się w nie na własny koszt. Stosowanie własnych urządzeń pomiarowych spełniających wymogi legalizacyjne formalnie wymaga zgody Wód Polskich, jednak nie powinno to dotyczyć urządzeń zainstalowanych przed dniem wejścia w życie nowych przepisów. Nowe przepisy nie oznaczają więc automatycznego obowiązku zakupu lub wymiany przyrządów pomiarowych, jeżeli spełniają one wymogi dla tego typu urządzeń metrologicznych. Do 31 grudnia 2020 r. wielkości poboru będą ustalane przez organy administracji w ramach pomiarów uzyskanych podczas kontroli gospodarowania wodami, ustaleń z przeglądów pozwoleń wodnoprawnych lub kontroli pozwoleń zintegrowanych.

Zmiany w sposobie rozliczania opłat

Od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. rozliczenia będą się odbywały w oparciu o dane dotyczące celu i zakresu korzystania z wód zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym albo zintegrowanym. Opłata stała jest uiszczana w kwartalnych ratach, płatnych odpowiednio do końca kwietnia, lipca, października i stycznia kolejnego roku. Wysokość tej opłaty ustalają Wody Polskie, na które przepisy nakładają obowiązek przekazania podmiotom zobowiązanym do zapłaty informacji w tym zakresie wraz z wskazaniem sposobu obliczenia opłaty. Z nowych regulacji wynika, że informacja ta dotyczy obowiązku w ujęciu rocznym, jednak przepisy nie określają terminu na jej wydanie ani doręczenie. Z uwagi na fakt, że opłata jest ustalana w formie informacji, jej otrzymanie powinno warunkować zapłatę. Zwłaszcza, że w razie braku zapłaty raty opłaty stałej Wody Polskie wydadzą decyzję ustalającą wysokość opłaty, która będzie podlegała egzekucji administracyjnej. Przepisy w tym zakresie nie są jednak precyzyjne.

Wysokość opłaty zmiennej będzie ustalana w kwartalnym okresie rozliczeniowym w drodze informacji Wód Polskich, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. Ustalenie to, co do zasady, powinno odbywać się na podstawie rzeczywistej ilości pobranych wód. Z uwagi na przepisy przejściowe, regulujące kwestie opłat w okresie do 31 grudnia 2020 r., można mieć wątpliwość, czy określone w tych przepisach zasady rozliczania poboru wód,

na podstawie danych zawartych w pozwoleniach wodnoprawnych lub pochodzących z pomiarów kontrolnych, będą dotyczyły również podmiotów, które posiadają odpowiednie urządzenia lub systemy pomiarowe na ujęciach wody. Z brzmienia tych przepisów należałoby skłaniać się do wniosku, że tak. Taka interpretacja może nie być jednak korzystna dla podmiotów obowiązanych do uiszczania opłaty. Wątpliwości interpretacyjne będą wymagały rozstrzygnięcia w toku ewentualnego postępowania reklamacyjnego po otrzymaniu informacji ustalającej wysokość opłaty.

Procedura reklamacji nie wstrzyma obowiązku zapłaty

Wysokość opłat ustalonych w drodze informacji może być zakwestionowana przez podmiot zobowiązany do jej uiszczenia. Reklamację składa się do organu, który wydał informację, tj. w przypadku opłat związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej lub ciepła do Wód Polskich w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji. Niezależnie od skorzystania z tego prawa, które przysługuje tylko raz w okresie rozliczeniowym, płatność w wysokości określonej w informacji należy uiścić – ewentualna nadwyżka zostanie zwrócona w terminie 14 dni od dnia przekazania nowej informacji o wysokości należnej opłaty. Negatywne rozstrzygnięcie reklamacji następuje w formie decyzji administracyjnej, co otwiera możliwość zaskarżenia wysokości opłaty do sądu administracyjnego.

Nadmierny pobór będzie kosztował dodatkowo

W razie przekroczenia warunków określonych w pozwoleniu za poprzedni rok kalendarzowy, niezależnie od opłaty zmiennej za usługi wodne, pobierający wodę zostanie obciążony dodatkowo opłatą podwyższoną w oparciu o stawkę w wysokości 10-krotności jednostkowej stawki opłaty zmiennej za pobór, którego dotyczy przekroczenie. Konieczność uiszczenia opłaty powstanie po ustaleniu jej wysokości przez właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w formie decyzji dla ilości przekroczonego poboru, która będzie ustalana w oparciu o dane pomiarowe z zalegalizowanych urządzeń metrologicznych zainstalowanych w elektrowni, a w razie braku odpowiednich liczników wyliczona w oparciu o maksymalną techniczną wydajności eksploatowanych urządzeń i szacunkowy czasu ich wykorzystania. Jeżeli pobór w danym ujęciu spowoduje przekroczenie kilku warunków pozwolenia, opłata zostanie naliczona dla przekroczenia, które powoduje najwyższy wymiar opłaty. Pobór wody bez ważnego pozwolenia wodnoprawnego albo zintegrowanego będzie groził naliczeniem opłaty podwyższonej w wysokości 500% opłaty zmiennej za pobór, którego dotyczy przekroczenie. Wielkość przekroczenia będą ustalały Wody Polskie, analogicznie jak w przypadku określania ilości poboru na potrzeby opłaty zmiennej.

Autorzy:

Monika Bogdał, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy

Nina Kuśnierkiewicz, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy